

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Prejeto: 1. list št. 49
 se v št. 49 in ga
 gospoda Novak-a in
 volikom trga po 18 h.

Št. 49. list št. 49
 se ne sprejemajo.

En št. 49. list št. 49
 od navadne vrednote,
 če se natisne enkrat,
 po 15 h, dvakrat 20 h,
 tretkrat 25 h.

Št. 49. list št. 49
 do arada opozablja.

Štev. 49.

V Mariboru, dne 8. decembra 1904.

Tečaj XXXVIII.

Okrajni zastopi.

Dva okrajna zastopa na Spod. Štajerskem vzbujata zadnje dni zopet večjo pozornost v javnosti. To sta okrajna zastopa v Celju in v Ptuj.

Celjski okrajni zastop je ostal pri zadnjih volitvah v slovenskih rokah vkljub temu, da so se priprave zanj vršile od slovenske strani precej nemarno in so celo volilci izostali, od katerih bi tega nikdar ne pričakovali. Nemci so na slovensko zmago odgovorili s tem, da niso hoteli voliti zastopnikov mesta Celja in trga Vojnik. Vsled tega se novovoljeni zastop še ni mogel sestaviti. Ako bi slovensko mesto ali trg tako stakalo kakor sedaj Celje in Vojnik, bila bi vlada gotovo takoj na svojem mestu, da bi z občutnimi kaznimi omehovala stavkujoče mesto oziroma trg. Seveda Celje in Vojnik sta še dosedaj v nemških rokah, zato pa se jih vladni gospodje v Celju in Gradcu ne upajo dotakniti. Prihajajo celo glasovi, da se bo okrajni zastop celjski razpustil in se razpisale nove litve — vse zaradi tega, ker trmoglavo Celje in hajlovski Vojnik nočeta izvoliti svojih zastopnikov v okrajni zastop! Slovenci morajo biti pripravljeni na vse slušaje!

Okrajni zastop ptujski pa je vsled zadnjih volitev v rokah nemških meščanov in graščakov, na tem se ne da nič več spremeniti. Volitve so potrjene in zastop je začel delovati. Dne 29. nov. je imel prvo sejo. Kakor razvidijo naši čitatelji iz domačih novic, je vzbudila že prva seja ptujskega okrajnega zastopa veliko razburjenje in nezadovoljnost

s sedanjim nemškutarškim zastopom. Prvi pozdrav novega zastopa celemu okraju je, da se zvišajo doklade. Odvetnik Plahki je imel takoj pripravljen izgovor, da je to zakrivil prejšnji odbor, ker je zapustil 22.000 K dolga. Sklenilo se je, da se mora ta izgovor naznaniti po celom okraju! Posebna poročila in pa »Štajerc« bodo prišla na občine in posestnike, v katerih se bo širil ta prazen izgovor. Slovenski odbornik Zelenik pa je že takoj v seji razjasnil, zakaj je nastal dolg, namreč osobito zato, ker se niso plačane vse doklade. Ljudje ne morejo plačati, ker je siromaštvo v okraju. Svaril je, naj se vsaj letos ne zvišajo doklade, ker je bila tako slaba letina. Naj se počaka z različnimi novimi zidavami in gradnjami. Gosp. Korenjak in g. Mahorič sta tudi svarila in prosila, naj se ljudstvo letos obvaruje večjih doklad. Vse prošnje niso nič pomagale. Nemški gospodje so ostali pri tem, da se doklade zvišajo. Saj njih nič ne boli. Da pa ljudstvo ne bo nanje kudo, ampak na prejšnji slovenski okrajni zastop, sklenili so, naj se piše in reče, da so vsega tega krivi — Slovenci! Basta, nemška pravičnost! Ali bodo vsaj sedaj tiste izdajice, ki so prodale svoje glasove pri volitvah Nemcem, uvidele, da so ravnale v svojo in svojih sobratov pogubo?

Zakaj pa potrebuje novi nemški zastop toliko denarja? Med drugim tudi za to, da se nagrada (poleg plače) okrajnemu tajniku povzga na 400 K, in cestarju se naj zvišajo potovalne doklade na 3 K in se začne plačevati vsako leto za penzijo po 500 K. Res, vsak delavec je vreden svojega plačila, toda

ali bi se ne moglo počakati s takimi povzganji, ko letos preti istim, ki bodo morali plačevati, beda in glad?

Nemški udje okrajnega zastopa so menda tudi kje zvedeli, da bodo na prikadevanje slovenskih deželnih poslancev dr. Ploja in dr. Jurtele poslani strokovnjaki v kraje, kjer so bili plazi ter bodo poučevali ljudstvo, kako pri takih nesrečah ravnati in kako se jim že naprej izogniti. Zato so tudi sprejeli v okrajnem zastopu enak predlog, naj pridejo omenjeni strokovnjaki v ptujski okraj! Prepozno ste se domislili, nemška gospoda! Kadar drugi že vse storijo, je lahko za njimi pobirati stopinje!

Kjer vlada Nemeč Slovincu, tam vlada nesreča. Samoumevno, saj tujec ne more imeti toliko srca za Slovence, kakor ga ima sobrat. To vidimo sedaj tudi v ptujskem okraju. Zato pa kmetje, kjer ste že pod tujim jarmom, trudite se, da ga vržete raz se! Vi imate moči dovolj, le krepke volje vam je treba! In zanašajte se le na se, ne morda na vlado. Vse, kar je vladno, je proti nam. Z lastno močjo se bomo otepli Slovenci tujih okov!

Rusko-japonska vojna.

Na suhem.

Na mandžurskem bojišču postaja bolj živahno. Generala Rennenkampfa, ki se bojuje na levem ruskem krilu, so Japonci napadli, toda stari vojak jih je s svojimi kozaki zagnal nazaj. (General Rennenkampf je bil

Listek.

Kralj in gosji pastir.

Bavarski kralj Maksimilijan Jožef je večkrat v prav navadni obleki hodil v božjo naravo in se odpočival svojega truda. Neka dne je sedel na klopici v svojem lepem gradu poleg tegernškega jezera in prebiral zabavno knjigo. Med tem se ga pa loti zaspanec. Knjigo odloži na stran in sladko zadremlje. Ko se vzbudi, se hoče izprevedriti z izprehodom. Vstane in koraka ob jezerskem obrežju. Daleč ima že vrt za seboj; ko se spomni, da je pozabil knjigo na klopi. Rad bi jo imel seboj; zato se skrbno in zvedavo ozira po zelenih travnikih, kje bi ugledal kakega človeka, da bi poslal po njo. Končno vendar zagleda malega dečka, ki je pasel gosi po sveži travi.

Kralj gre proti njemu in mu pravi: »Dečko, v grajskem vrtu sem na klopici pod gradom pozabil neko knjigo. Pojdi po njo, in ko mi jo prineseš, dobiš en goldinar za svoj trud.«

Pastir ni poznal kralja. Nezaupno je ogledoval precej obilnega gospoda, ki mu ponuja goldinar za tako kratko pot. Slednjic izpregovori: »Saj nisem tako šemast« in se obrne.

»Zakaj misliš, da te imam za šemastega«, vpraša kralj, kateremu je dopadel okroglolični pastir.

»Zakaj?« odvrne dečko, »ej, dobro poznam škrice z grajščine. Za kaj takega nič ne trošijo goldinarjev. Vi me hočete speljati na led in potem, ko bi vam prisopihal nazaj, bi se mi smejali.«

»Na, tu imaš dve dvajsetici naprej, da ne boš mislil, da se norčujem. Pojdi mi po knjigo!«

Dečku se zaleskeče oko; dve dvajsetici sta bili zanj že ogromno premoženje. Vendar se je še obotavljal.

Pastir popravi svojo raztrgano kučnico, popraska se za ušesi in pravi: »Bi že šel, seveda bi šel, toda — ne smem. Če zvedo kmetje, da sem pustil gosi, sem takoj ob službo.«

»Neumnež, za ta čas bom pa jaz pri njih.«

»Vi«, odvrne dečko in meri kralja od nog do glave. »Vi pa znate gosi pasti. Saj se ne veste, kam ne smejo. Če jih spustim na one-le travnike, me primejo kmetje in več skoro moram jim plačati, nego na leto zaslužim. Zraven pa prav nič ne poznate mojih gosij. Poglejte tega-le gosjaka s črno glavo. Če na tega ne pazim, mi brž uide in mi spravi vse druge za seboj. Vrtnarjev je tam iz grajščine in ravno tak, kot so tisti

leni in poredni grajščinski hlapci. Samo nagaja, drugega se mu nič ne ljubi. Ne, ne, gosij vam že ne zaupam.«

Kralj se je premagoval, da se ni na glas zasmejal dečkovemu modrovanju. Potem pa reče z resnim glasom: »Dečko, jaz imam mnogo ljudij pod seboj in če te prav vodim, mi pač lahko zaupaš za nekaj časa svoje gosi.«

Pastir se zasmeje in poredno pravi: »Čajte, sedaj pa že vem, kaj ste. Gotovo tčite otroke v soli. Toda gosi se težje vladajo, kot otroci; to si zapomnite.«

»Ne maram se več pričakati s teboj; samo to te vprašam: Ali mi greš po knjigo ali ne.«

»Bi že šel, toda — —.«

»No, če si tak nezaupnež, ti obljubim, da jaz povrnem vso škodo, ki bi se zgodila. Si li razumel?«

Dečko je bil pomirjen; vdal se je. Samo naročal je še kralju, naj pazi na pisanega gosjaka, da mu ne uide. Da mu v roke bič in odhiti. Kmalu pa priteče nazaj.

»Kaj pa to pomenja? Ali si se že skesal?« vpraša kralj.

»O ne, toda nekaj vas moram še vprašati. Ali znate pokati z bičem? Poskusite!«

Kralj dvigne bič, mahne z njim, toda počilo ni.

»Saj se mi je zdelo, da ne znate. In to

pred tremi meseci ranjen v nogo, a je že zopet ozdravel.) Začel jih je celo zasledovati ter pri tem spoznal, da Japonci niso posebno močni, ker so jako na široko postavljeni in da nimajo posebno veliko rezervnih čet. Vsled tega mu je zapovedal Kuropatkin, naj Japonce napada in počasi prodira. Japonci so se začeli umikati. Ali se čutijo preslabe ustavljati se *Rennenkampfa*, ali pa ga hočejo samo kam zvabit. Iz Mukdena se poroča 2 t. m., da je imel Kuropatkin vojni svet, pri katerem se je sklenilo, začeti s splošnim prodiranjem, da se na ta način kolikor mogoče odbremeni Port Artur. Ta vest se dosedaj ni potrjena. Mraz znaša 23 stopinj pod ničlo. Ker manjka drv za kurivo, se sumi, da je zaradi tega začel Kuropatkin prodirati, da si osvoji Jentajske rudnike, kjer dobi premog.

V naslednjem podamo nekoliko poročil: Kuropatkin poroča dne 1. t. mes.: Kozaske stotnije, ki so bile poslani, da zasledujejo sovražnika, so preganjale sovražnika skozi vas Suidun do reke Tajci, razdrle hrzovjavne zveze ter vzele s seboj brzovjavne žice v dolžini 1 km. Med streljanjem iz pušk so zažgali Japonci zaloge živil v dveh vaseh dolne Tajci. Mi smo imeli 2 ranjenca. Od drugega oddelka, ki je zasledoval sovražnika, se nisem dobil poročila. Kitajci poročajo, da so Japonci na vozeh peljali 50 mrtvih in 150 ranjencev. Mi smo našli 23 trupelj in vjeli 7 Japoncev.

Saharov poroča dne 1. t. m.: Na našem levem krilu so naši oddelki nadaljevali zasledovanje sovražnika ter ga prisilili, da je v hitrem begu zapustil vasi Dapinduša in Ujckuci ter se umaknil proti Čančanu. Po bojih v prelazih južno Činhenčena smo našli še 50 japonskih pušk. Dne 30. novem. smo opazili v središču naših postojank ob reki Saho v smeri proti Lamotunu sovražno premikanje. Naš oddetek se je približal sovražnim utrdbam na dvajset korakov, ko je bil sprejet z živahnim streljanjem; pri tem so padli poročnik Roževič in trije vojaki, trije so bili pa ranjeni. Ko je sovražni ogenj ponehal, je del našega oddelka pod poveljstvom poročnika Kozakova nadaljeval zasledovanje. Priplazil se je do sovražnih utrdb na zahodni strani Lamotuna ter planil ne da bi bil oddal kak strel, z bajonetom na Japonce, ki so pričeli po hudem odporu bežati ter bili zasledovani do desnega Šahovega brega. Naši bajoneti so prebedli 25 Japoncev, enega Japonca smo pa ujeli. Dobili smo tudi mnogo

je vendar prva stvar pri goseh. Tak-le gospod kot ste vi, ki zna otroke učiti, misli, da zna že vse. Pa še pokanje vam ne gre. Pogledite mene!

Dečko stopi pred kralja in ga uči, kako se poka. Precej časa sta poskušala, predno se je posrečilo. Pastir pristavi še celo vrsto navodil, kedaj se mora pokati; potem pa brzo odhiti.

Kralj se najpreje do dobra izsmeje in z očmi gleda za odkritosrčnim pastirškom. Tu pa začuje med gosmi šum. Kakor je napovedoval dečko, tako se je zgodilo. Gosjak je brž čutil, da ga ne opazuje navadnega varuha pazno oko. Ponosno je dvignil glavo, ozrl se krog sebe, parkrat se oglasil s svojim odurnim glasom in v tem trenutju so razprostrle vse gosi svoje peroti in se razpršile na vse strani po raznih travnikih krog jezera. Kralj je jel kričati, a ni nič pomagalo. Poskušal je pokati z bičem, a bič ga ni ubogal. Begal je sem in tja za gosmi, a s tem jih je le še bolj preplašil in slednjič je ves potan od truda in smehu sedel na neki porobek in si brisal znoj s čela.

»Dečko ima res prav«, je mrmral sam seboj —, »ložje je vladati ljudi nego gosi, če so taki poredni gosjaki med njimi, kakor je ta vrtnarjev.«

Pastir je med tem našel knjigo in se vesel vrnil, da je zaslužil toliko svoto denarja v tako kratkem času. Toda ko stopi pred svojega namestnika in zagleda, kaj se je zgodilo z gosmi, mu pade knjiga iz rok.

pušk in raznih drugih predmetov. Pri tem pa je padel na naši strani en vojak, podporočnik Kaltbekov pa je bil ranjen. V noči na 1. decem. se je približal oddetek našega levega krila pod poveljstvom kapitana Aleksandrova neopažen sovražniku ter ga prisilil, da je — močan okrog 60 mož — zapustil svoje utrdbe. Vkljub živahnemu ognju so planili, ne da bi bili oddali en strel, na utrdbe ter zapodili Japonce v spopadu v beg. Tudi tu smo zaplenili mnogo pušk.

Na morju.

Prva divizija baltiskega brodovja pluje na svoji poti proti Vzhodni Aziji; prvi oddetek je že objadral južni del Afrike, drugi del pa je preplul Rudeča morje. Brodovje skoro vsak dan spreminja smer. S tem se hočejo izogniti vsakršnim napadom. Druga divizija je že priplula v Tanger, luko na severo-zahodnem obrežju. Japonci so poslali baje več torpedovk proti ruskemu brodovju. Te torpedovke hočejo baje pričakati Ruse pri vzhodno-indijskih otokih, kjer bodo lahko med otoki skrite zavratno iz zasede napadle ruske ladje.

Za vožnjo skozi Sueski kanal mora plačati vsaka ladja gotov znesek, ki se porabi za popravo kanala. Del ruskega brodovja je plačal zato 14 700 funtov sterlingov.

Port Artur.

Zadnje dni zopet poročajo japonska in angleška poročila o zmagah pri Port Arturu in sicer so si osvojili Japonci neki »203 m. grič«. Temu prištevajo zdaj velikansko važnost. Zda bo baje trdnjava kmalu padla. Vse te vesti gredo pa samo na to, da ima Japonska zopet nekaj zmag, vsaj na papirju, kajti ona rabi zopet posojilo. V Mandžuriji ne more lagati o zmagah, kajti tam jih postavi lažnike rusko poročilo; pri Port Arturu pa lahko lažejo, kajti tukaj traja več tednov, predno pride kako poročilo iz trdnjave, ki pove resnico. Torej navaden grič so si osvojili Japonci po 10 mesečnem obleganju in že zženejo tak krik, kakor da bi bila padla cela trdnjava. Glavne utrdbe pa še nimajo niti ene v rokah. Kako dolgo bodo rabili, da te vzamejo?

Londonsko poročilo od 2. t. m. poroča, da so pustili Rusi na »griču 203 m.«, ki so ga vzeli Japonci v sredo po hudem boju, več brzostrelnih in 15 centimeterskih topov. Japonci so morali pri svojem napadu vzeti

Solze mu oblijejo mlado lice. Jezzen in žalosten se zadre nad kraljem: »Na, — to znate. Vsi škrici ste jednaki. Oj, kaj bo pa sedaj z gosmi. Sam jih ne spravim skupaj do večera. Sedaj le brž na delo! Pomagati mi morate, dokler jih ne dobiva.«

Pastir je postavil kralja na primerno mesto in tam ga je poučil, kako naj maha z rokama in kako naj kriči. Sam je pa bežal ob vodi in zaganjal raztresene gosi.

Dolgo časa sta se oba trudila, predno sta zopet zbrala razgnano čredo. Ko se deček vrne h kralju, mu reče: »Nobena sila me več ne pripravi, da bi izročil svoje gosi komu drugemu, najmanj pa kakemu škricu. Naj pride kralj sam, ne prepustim mu jih, in mu jih ne.«

»Prav imaš, vrli dečko«, odvrne kralj in se glasno zasmee. »Kralj zna ravno tako gosi pasti, kot jaz. Saj sem jaz sam kralj.«

»Vi? — To komu drugemu pripovedujete. Nate, tu je vaša knjiga in pojte z Bogom! Za kralja bi morda še bili, a za gosjega pastirja ne bodete celo svoje življenje!«

»Nikar se ne jezi«, odvrne blagi kralj. »Tu imaš par goldinarjev in moje roko, da nikdar več ne pojdem gosij past.«

Dečka je polila lahna rudečica in pristavil je: »Bog vam plačaj! Bodite že, kar hočete; dober gospod ste pa vendar-le, dobrega srca in dobrih rok. Samo za gosjega pastirja vas ni Bog vstvaril. Z Bogom!«

Veselo prepeva se je obrnil dečko k svoji čredi, kralj je pa vesel odšel proti gradu.

najprej celo vrsto dobro zavarovanih utrdb, ki so obdajale vrhunec griča. O podrobnostih v boju se poroča: Po obupnem boju se je Japoncem posrečilo v sredo 30. m. m ob 8. uri zvečer zavzeti »203 m. grič«. Takoj zjutraj so pričeli Japonci silovito obstreljevati utrdbo na griču; pod varstvom topniškega ognja je šla pehota popoldne dvakrat k naskoku. Obakrat so Rusi napad odbili ter prizadeli Japoncem ogromne izgube. — Pri prvem naskoku je ostalo živih le peščica Japoncev. Eno uro pozneje so Japonci naskočili v drugič, a zopet jih je odbil ruski ogenj. General Nogi je nato poslal v boj sveže čete. Te so naskočile višino, a ruski ogenj je do pičice uničil cele kompanije. — Tudi ta napad je bil odbit. Zopet so morale nastopiti rezerve. Eno uro pozneje so prodirali v naskoku novi oddelki na jugovzhodnem delu griča. Med tem je ruski ogenj na silovitosti nekoliko ponehal. Japonci so naskočili z »banzaj«-klici grič. Rusi so pustili, da so naskakovalci prišli prav blizu ter pričeli nato nanje uničevalen ogenj. Napadalci so bili prisiljeni, da se umaknejo. Posamezni vojaki se niso hoteli umakniti ter so naskakovali sami, dokler jih niso podrle ruske kroglice. Ob 7. uri zvečer so pričeli Japonci od severa in jugovzhoda nov naskok na grič. Južnovzhodna kolona je najprva prišla do ruskih postojank. Napadalci so prišli v jarke in razvelo se je pravcato klanje. S kopiti in bajoneti sta se vrgla sovražnika drug na drugega. Kmalu potem je dospela do vrha tudi severovzhodna vrsta in ob 8. uri je padla utrdba. Rusi so se, ko so videli, da je vsak odpor brezuspešen, naglo umaknili, pustivši mnogo mrtvih in ranjenih.

»Daily Telegraph« poroča iz Čifua dne 2. dec., da je trpela prva japonska divizija pred Port Arturjem med naskokom na »grič 203 m.« največje izgube. V teku 24. ur je padlo po mnenju tega dopisnika 15.000 Japoncev. V istem času, ko je prva divizija napadla »203 m. grič«, sta napadali 9 in 11. divizija utrdbi Erlanšan in Kikvanšan.

Državni zbor.

Dunaj, 5. decemb. 1904.

Razmere so se nekoliko zboljšale.

V zbornici se se vedno vrši dan za dnevom obravnava o besedah, katere je govoril ministrski predsednik dne 17. novembra ob začetku zasedanja. Kedaj bo konec te razprave, kdo ve? Danes je zapisanih v imeniku še 17 govornikov. Znamenita sta bila pretečene dni dva govora nemških naprednjakov. Dr. Menger je preiskoval, kako bi se mir napravil med avstrijskimi narodi. Splošno je priznaval, da je to mogoče edinole na podlagi pravičnosti. Bolj jasno je isto misel izrazil moravski poslanec Offerman. Ta je pa naravnost pozivjal Nemce, naj bodo Slovanom pravični. A s tem je zanetil ogenj v strehi. Strastno so mu ugovarjali vsenemci in nemški narodnjaki ter ga imenovali izdajalca, samo zato, ker je priznal Slovanom iste pravice, katere zavživajo Nemci. Predsednik kluba nemških naprednjakov dr. Gros je letel k zborničnemu predsedniku ter zahteval, da mu mora dati besedo po seji. Vedeli smo, kaj bo Gros povedal. Izjavil je, da Offerman ni govoril v smislu nemških naprednjakov. Dan pozneje je naznanil Offerman svoj iztop iz kluba; sicer bi ga bili izključili. Takšni so nemški liberalci; Slovanom ne privoščijo nobene pravice. Vlada se pa vendar prizadeva, da bi omogočila redno zborovanje. Minister za Češko dr. Randa posreduje med Čehi in Jugoslovani. Dr. Kober sam se zadnje dni razgovarja z voditelji Čehov in Jugoslovanov. Čehi so umaknili svoje nujne predloge, da se moreta posvetovati odsek za vremenske uime in pa proračunski odsek. Vlada je predložila postavni načrt, da sme na posodo vzeti 69 milijonov kron. 15 1/2 miliona kron bi se obrnilo za poškodovane vsled letošnje suše, osobito v ta namen, da